

Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος [2ο Μέρος]

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η Κλίμακα έχει μεταφραστεί σε δεκάδες γλώσσες και διαλέκτους και επέδρασε πολύ, τόσο στον Ορθόδοξο χώρο (Ρωσία, Σερβία, Ρουμανία) αλλά ακόμη και στον Δυτικό (Γαλλία, Ισπανία), αν και η δυτική λεγόμενη «θεολογία» αδυνατεί να συλλάβει στην πληρότητά τους τα ορθόδοξα μηνύματα, βιώματα και εμπειρίες.

Η αρχή της μοναχικής βιοτής είναι η επιλογή ενός σοφού και εναρέτου γέροντα. Όμως ο πνευματικός πατέρας πρέπει να επιλεγεί με πολλή προσοχή, μήπως και αντί σε ένα πηδαλιούχο καταλήξουμε σε ένα κωπηλάτη[10].

Όπως διδάσκει ο άγιος Ιωάννης η ζωή του μοναχού, και κατ' επέκταση και του χριστιανού που ζει στον κόσμο, πρέπει να έχει κέντρο τον Χριστό[11]: «Ησυχία σημαίνει ακατάπαυστη λατρεία του Θεού και παράσταση μπροστά Του. Ας ενωθή η μνήμη του Ιησού με την αναπνοή σου, και τότε θα γνωρίσης την ωφέλεια της ησυχίας»[12].

Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακας διακρίνει την εξής πορεία στην ανάπτυξη του πάθους. Πρώτα έρχεται η προσβολή, δηλαδή μια σκέψη η εικόνα, δια μέσου των αισθήσεων. Μέχρι εδώ δεν υπάρχει αμαρτία. Εάν η προσωπική μας θέληση εκδηλωθή με τον «συνδυασμό», τότε έχουμε την αρχή της αμαρτίας. Η αντίδραση του πιστού προς τη σκέψη η την εικόνα περιλαμβάνει τρεις κυρίως λυτρωτικές ενέργειες: Η πρώτη ενέργεια είναι η καταφυγή στην προσευχή και η εκζήτηση της βοήθειας του Θεού. Η δεύτερη ενέργεια είναι η αντιλογία προς τους πονηρούς δαίμονες. Η τρίτη και πιο αποτελεσματική ενέργεια είναι η καταφρόνηση των εισηγήσεων των δαιμόνων[13].

Όμως το επόμενο στάδιο είναι η συγκατάθεση, δηλαδή η συμφωνία της ψυχής με την παρισταμένη σκέψη ή εικόνα. Όταν η ιδέα ή η εικόνα ριζώσει μέσα στην ψυχή μας, τότε έχουμε την «αιχμαλωσία» και τελικά γίνεται πάθος[14]. Όταν η σκέψη ή η εικόνα αυτή καταλήξει να γίνη πάθος, τότε χρειάζεται πολύς κόπος για να ξεριζωθή από την καρδιά. Γι' αυτό πρέπει να πολεμούμε το πάθος στην γένεσή του, οπότεν είναι ένας μικρός σκύμνος (λιονταράκι) και όχι όταν μεγαλώση και γίνη πραγματικό λιοντάρι.

Αναφέρει ο άγιος Ιωάννης ποιητικά και παραστατικά: *«Ἀρχων δαιμόνων, ο πεσών εωσφόρος και ἀρχων παθών, ο λαιμός της κοιλίας»* , δηλαδή ο αρχηγός των δαιμόνων είναι ο εωσφόρος, ο οποίος εξέπεσε από το αγγελικό του αξίωμα και αρχηγός τον παθών είναι ο λαιμός της κοιλίας μας, δηλαδή η πολυφαγία και γαστριμαργία.

Αναφέρει σχετικά ο άγιος Ιωάννης για τη μετάνοια: *«Σημείον μεμεριμνημένης μετανοίας, πασών των συμβαινουσών ορατών και αοράτων θλίψεων αξίους εαυτούς λογίζεσθαι, και έτι πλειόνων»*[15], δηλαδή σημείο της πραγματικής και επιμελούς μετάνοιας είναι το να θεωρούμε τον εαυτό μας άξιο για όλες τις θλίψεις που μας συμβαίνουν – τις ορατές (οι οποίες προέρχονται από τα πράγματα και από τους ανθρώπους) και τις αόρατες (οι οποίες προέρχονται από τους δαίμονες και τα πάθη της ψυχής) – και για πολύ περισσότερες.

Αλήθεια, σκεφτήκαμε ποτέ ότι για ο,τι περνάμε τώρα, σαν γένος, την ευθύνη φέρομε αποκλειστικά εμείς; Και τι δέον γενέσθαι; Την απάντηση μας τη δίνει ο όσιος Ιωάννης Σιναΐτης: Να μετανοήσουμε, να αλλάξουμε τρόπο σκέψεως και ζωής. Να ξεφύγουμε από την μαζικοποιημένη αστική κοινωνία και να γίνουμε πρόσωπα και δη θεούμενα. Να ξεφύγουμε από τα περιορισμένα πλαίσια του «εγώ» και να αγαπήσουμε πραγματικά το Χριστό, όπως μας αγάπησε Εκείνος, καθώς και τον πλησίον μας.

[10] Βλ. Φλορόφσκυ, οπ.π., σ. 402.

[11] Βλ. Ξανθοπούλου, οπ.π., σ. 18.

[12] «Ησυχία εστίν αδιάστατος Θεώ λατρεία και παράστασις. Ιησού μνήμη ενωθήτω τη πνοή σου, και τότε γνώσει ησυχίας ωφέλειαν». Ιωάννου Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, Λόγος ΚΖ , 2, κε -κστ .

[13] Βλ. Αχιλλέως Βασ. Πιτσίλκα, *Γένεσις και θεραπεία των παθών κατά την διδασκαλίαν του αγίου Ιωάννου της κλίμακος*, (διδακτορική διατριβή), Λάρισα 1984, σ. 30.

[14] Φλορόφσκυ, οπ.π., σ. 405.

[15] «Κλίμαξ», Λόγος Ε , *Περί μετανοίας*, στ. κδ .